

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten -
Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directoraat - generaal
Bestuur en
Koninkrijksrelaties
Directie Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2015-0000041133

Uw kenmerk

Datum 28 januari 2015
Betreft Beantwoording VSO eerste aanzet actieplan kinderrechten

Hartelijk dank voor uw reactie op, en vragen over, de eerste aanzet van het actieplan Kinderrechten zoals ik die op 20 november naar uw Kamer heb gestuurd. Ik onderschrijf uw notie dat met dit actieplan en de instelling van de interlandelijke Taskforce en de Taskforce voor Caribisch Nederland een goede stap is gezet naar (verdere) verbetering van de leefsituatie van kinderen in het Koninkrijk. Zoals de D66 fractie terecht opmerkt, is het van belang een onderscheid te maken tussen Curaçao, Sint Maarten en Aruba enerzijds en de Openbare Lichamen van Caribisch Nederland anderzijds. Doel van het actieplan is immers vast te leggen op welke thema's en op welke wijze de Taskforce de samenwerking wil stimuleren tussen de landen in het Koninkrijk der Nederlanden om de kinderrechtsituatie te verbeteren. Die samenwerking doet geen afbreuk aan de eigen verantwoordelijkheid van de afzonderlijke landen in het Koninkrijk. Elk land moet immers zijn eigen plan trekken om de kinderrechtsituatie te verbeteren in zijn land. Die eigen plannen van de landen komen onder andere naar voren wanneer begin 2015 de landen naar aanleiding van de "list of issues" van de VN schriftelijk zullen rapporteren. Deze "list of issues" is in november 2014 opgesteld door het internationaal comité voor de kinderrechten over de werking van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In de rapportage van het Koninkrijk der Nederlanden zal dus (ook) specifieke informatie (waar gevraagd in de "list of issues") per land beschikbaar worden gesteld. In het geval van (Caribisch) Nederland betekent dit ondermeer dat de Taskforce kinderrechten en huiselijk geweld Caribisch Nederland die is ingesteld in juni 2014 tijdens de CN-week, zich over het afzonderlijke plan voor (Caribisch) Nederland zal buigen.

De D66 fractie vraagt om een concreet tijdpad. Middels de verdere uitwerking van de speerpunten, het samenbrengen van betrokken organisaties in de landen en de samenwerking die in en rondom de Taskforce op gang is gekomen, is er gestart met de uitvoering van het actieplan. Het tijdpad voor de komende maanden ziet er als volgt uit:

Februari 2015:

- de Interlandelijke Taskforce kinderrechten werkt de eerste aanzet van het actieplan verder uit naar een definitief actieplan dat op de Koninkrijksconferentie in april 2015 gepresenteerd kan worden.

- de concept beantwoording van de list of issues ten behoeve van de rapportage over de werking van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is gereed.

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

Maart 2015:

- Het concept actieplan CN (een van de prioritaire thema's in het Meerjarenprogramma (MJP) CN) wordt in het proces MJP met de eilanden en interdepartementaal afgestemd.
- De interlandelijke Taskforce kinderrechten incorporeert die elementen uit het actieplan CN die interlandelijke samenwerking behelzen.

April 2015:

- Koninkrijksconferentie:
 - o presentatie van de stand van zaken interlandelijke actieplan.
 - o Nederland draagt het voorzitterschap van de interlandelijke Taskforce conform de conclusies van de Koninkrijksconferentie 2014 over aan een ander land in het Koninkrijk.

Mei 2015:

- Conferentie over speerpunt Safety net/zinnvolle vrijetijdsbesteding

Mei/Juni 2015:

- mondelinge behandeling van de rapportage over de werking van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in het Koninkrijk in Genève.
- CN-week waarin besluitvorming plaatsvindt over de inhoud en uitvoering van het MJP.

Het verzoek van de PvdA-fractie om de verschillende (uitvoerende) geledingen te betrekken bij de totstandkoming van de plannen kinderrechten is overgebracht aan de leden van de Taskforce. Op verschillende eilanden vinden de komende maanden rondetafelgesprekken – vaak met ondersteuning van UNICEF - plaats met het maatschappelijk middenveld.

Gezin centraal

De leden van de D66-fractie vragen zich af of de aanpak waarbij het gezin centraal staat goed aansluit op de werkelijkheid waarbij veel gezinnen geen standaard gezinssamenstelling kennen. Overigens is ook in Europees Nederland in toenemende mate sprake van verschillende gezinssamenstellingen. De Taskforce is zich bewust van de verschillende vormen van gezinssamenstelling. De Taskforce doelt met het streven naar "gezin centraal" naar een situatie waarbij niet langer verschillende hulp- en zorgverleners zich met het kind of verschillende gezinsleden bezighouden, zonder dat er een gedegen afstemming en coördinatie is tussen die hulp- en zorgverleners. Er zou één regisseur aan het roer moeten zijn, of het gezin nu een klassieke samenstelling kent met vader, moeder en kinderen, of dat het een éénoudergezin of andere samenstelling kent. Wie belast is met de rol van regisseur kan per eiland verschillen. Het is belangrijk dat het een organisatie/persoon is die draagvlak heeft bij de betrokken organisaties en mandaat om knopen door te hakken in cases die niet op uitvoerend niveau beslecht (kunnen) worden. Het proces van het inrichten en voeren van een casusoverleg loopt op de eilanden in CN. Per eiland geldt dat afhankelijk van de situatie op het eiland en de mogelijkheden de invulling en rol van regisseur (kan) verschillen.

Rol ouders in opvoeding

Daar waar het gaat om de afwezigheid van vaders waar de PvdA en VVD aan refereert, denkt de Taskforce dat een visie op wat kinderen nodig hebben om zich maximaal te kunnen ontwikkelen, kan helpen in het denkproces in de samenleving over de opvoeding van kinderen. Een kind kan in welke gezinssamenstelling dan ook goed opgevoed worden, zolang wordt gedacht vanuit het belang van het kind. Het is goed te realiseren dat vaders een belangrijke rol in de opvoeding kunnen spelen, niet alleen vanuit een gezaghebbende, maar ook vanuit een zorgende rol. De Taskforce stelt voor om kennis en ervaringen uit te wisselen over de voorstellen om verplichte registratie van vaders mogelijk te maken. Het is vervolgens aan de regeringen van de landen om dit uiteindelijk al dan niet over te nemen.

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

Geweldsbestrijding

Evenals de leden van de D66-fractie vind ik het belangrijk dat elk kind kan opgroeien zonder dat het te maken heeft met enige vorm van geweld tegen hem en dat kinderen door wetgeving goed worden beschermd. De genoemde leden vragen mij hoe het streven naar het civiel- of strafrechtelijk sanctioneren van geweld tegen kinderen concreet wordt ingevuld en wat de criteria zijn om te toetsen of de samenleving zich genoeg heeft aangepast om dit in te voeren.

Het beschermen van kinderrechten in Caribisch Nederland is – evenals in het Europese deel van Nederland – de verantwoordelijkheid van de Nederlandse regering. Wat het wetgevend regiem betreft, attendeer ik u erop dat een vorig kabinet in 2008 heeft besloten dat in eerste instantie de Antilliaanse wetgeving zoveel mogelijk wordt gehandhaafd¹. Ten tijde van de Staatkundige Hervormingen met ingang van 10 oktober 2010 is voorts afgesproken dat gedurende 5 jaar, tenminste tot 10 oktober 2015, legislatieve terughoudendheid zal worden betracht. Bovendien vormden en vormen overwegingen van gelijkheid expliciet geen voldoende rechtvaardigingsgrond voor het gewoon overnemen van de voorzieningen die we in Europees Nederland kennen. De gedachte van de wetgever is juist geweest, dat de bijzondere ligging en de specifieke sociaal-economische omstandigheden van Caribisch Nederland aanleiding moeten kunnen geven tot een specifiek wettelijk regiem, dat uitsluitend voor de eilanden geldt. Afgesproken is toen juist dat niet zozeer de Nederlandse norm leidend zou zijn voor het voorzieningenniveau maar het internationaalrechtelijke, neergelegd in verdragen waarvan Nederland lid is.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de openbare lichamen en de Nederlandse regering om te zorgen voor een goed functionerend stelsel van preventieve voorzieningen, jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering (het gedwongen kader), waarbij het eerste ijkpunt is het voldoen aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Dit omvat dus ook de aanpak van kindermishandeling. In dit verband refereer ik aan de brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 19 mei 2014, over de aanpak van huiselijk geweld in Caribisch Nederland². Onder huiselijk geweld wordt mede geweld tegen kinderen begrepen. Met de bestuurscolleges van Bonaire, Sint Eustatius en Saba is afgesproken dat de komende jaren op beleidsmatig en uitvoeringsniveau een basisaanpak geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld op

¹ Brief van de bewindslieden van VenJ van 4 oktober 2010, TK 32500-VI, nr. 7

² Brief van 19 mei 2014, Vergaderjaar 2013-2014, TK 28 345, nr. 129, mede namens de bewindslieden van OCW, VenJ en BZK

de drie eilanden wordt neergezet. Op basis van de ervaring met de basisaanpak zal in 2016 onder andere worden gezien welke uitvoeringswetgeving nodig is zodat op termijn de aanvaarding van het Verdrag van Istanboel (inzake geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld) kan plaatsvinden.

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

De eerste stap in het tegengaan van geweld tegen kinderen is het onderschrijven van de uitgangspunten zoals die zijn vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Alle landen in het Koninkrijk hebben dat verdrag ondertekend en geratificeerd. Wat vervolgens nodig is, zijn alternatieve handelingswijzen om kinderen te disciplineren. Daarbij helpt een open houding over opvoeding en opvoedingsproblemen, zodat ervaringen uitgewisseld kunnen worden en sneller alternatieven, anders dan geweld boven tafel komen. De Taskforce kan hierin een nuttige rol vervullen door kennis en ervaring van bijvoorbeeld alternatieve handelingswijzen uit te wisselen en die meer bekendheid geven in het gehele Koninkrijk.

Signalering van huiselijk geweld is een essentieel aandachtspunt in de aanpak van huiselijk geweld. Dit wordt terecht opgemerkt door de D66-fractie. Hiervoor is het belangrijk dat duidelijk is hoe verantwoordelijkheden bij signalering van huiselijk geweld zijn verdeeld. De eerder genoemde invoering van een basisaanpak huiselijk geweld, training van professionals en het casusoverleg dienen dit doel. Verder is het benoemen van een regisseur die het hulpverleningsproces om een gezin begeleidt ook complementair aan de hiervoor genoemde maatregelen.

Voorts benadrukken deze leden het belang van eerlijke wetgeving en behandeling voor de wet van kinderen en zij vragen zich af of het aangepast kan worden dat 16- en 17-jarige kinderen als volwassenen worden behandeld in het strafrecht. Evenals hiervoor reeds is vermeld geldt dat de landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba primair zelf verantwoordelijk zijn voor – aan te passen – wet- en regelgeving. In Caribisch Nederland is het op Nederlands-Antilliaanse leest geschoeide wetboek van strafrecht BES en het wetboek van strafvordering BES van toepassing. Overigens bestaat er op dit punt geen verschil met Europees Nederland, waar ook – afhankelijk van de persoon van de dader, de ernst van het delict en de omstandigheden – op 16- en 17-jarigen het volwassenstrafrecht kan worden toegepast.

De leden van D66 vragen of als gevolg van de nieuwe Jeugdwet ook op de Nederlandse gemeente in Caribisch Nederland de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling worden samengevoegd met de Steunpunten Huiselijk Geweld en welke gevolgen dat heeft voor de herkenbaarheid en toegankelijkheid. De landen in het Koninkrijk hebben ieder een of meer Advies- en Meldpunten Kindermishandeling, of voeren die op dit moment in. De Openbare Lichamen hebben geen Advies- en Meldpunten Kindermishandeling, de nieuwe Jeugdwet heeft hier dus geen effect op in CN. In de Taskforce kinderrechten en huiselijk geweld Caribisch Nederland komt het onderwerp van het (op termijn) instellen van een meldpunt de komende maanden nog wel aan de orde.

Safety net en zinvolle vrijetijdsbesteding

De D66 fractie vraagt zich af hoe de voor- en naschoolse opvang vormgegeven zal worden, of het ook wordt ingezet voor het tegengaan van verveling en of er eisen worden gesteld aan professionals en vrijwilligers. De voor- en naschoolse opvang dient meerdere doelen. Via de voorschoolse educatie kunnen meer kinderen zonder achterstand aan het onderwijs beginnen. De naschoolse opvang helpt kinderen bijvoorbeeld met huiswerk, maar ook in het ontplooiën van andere

talenten. Werkende ouders worden ontlast. Hoewel diverse onderwijsdeskundigen zich afvragen of verveling nu belemmerend of juist bevorderlijk is voor schoolkinderen, zorgt de opzet van het *safety net* (integraal werken bij jeugd betrokken organisaties en instanties en het aanbieden van dagarrangementen om invulling te geven aan zinvolle vrijetijdsbesteding) er inderdaad tevens voor dat kinderen van werkende ouder(s) na schooltijd zich niet hoeven te vervelen. Voor- en naschoolse opvang kunnen op verschillende wijzen vorm worden gegeven: alles gebundeld in één school, of een samenwerkingsverband tussen de school en andere instanties op andere locaties. Het is aan de landen en Openbare Lichamen zelf om daar een goede modus in te vinden. Voor zover instanties voor voor- en naschoolse opvang worden gesubsidieerd door de Openbare Lichamen en rijksoverheid worden eisen gesteld aan professionaliteit. Tevens worden eisen gesteld aan het voldoende aandacht hebben voor mogelijke kindermishandeling en gezonde voeding.

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

Armoedebestrijding

Om te zorgen dat rijksoverheid en de openbare lichamen op integrale wijze werken aan de ontwikkeling van de eilanden is gekozen voor het opstellen van een meerjarenprogramma voor Caribisch Nederland. Hierin zijn door rijksoverheid en de openbare lichamen in gezamenlijkheid een drietal prioritaire thema's benoemd. Armoede is, naast economische ontwikkeling en kinderrechten, een van die thema's. Het is evident dat de drie thema's met elkaar samenhangen en vooruitgang op een van de thema's ook van invloed kan zijn op een of beide andere thema's. De bestrijding van armoede komt zondermeer ten goede aan de leefsituatie waar kinderen zich in bevinden. De voorgenomen invoering van kinderbijslag op de eilanden is een voorbeeld van armoedebestrijding die de leefsituatie van kinderen moet verbeteren. Daarnaast doet het CBS in opdracht van het ministerie van SZW o.a. onderzoek naar de situatie omtrent armoede op de eilanden. Als de definitieve cijfers bekend zijn zal een afweging worden gemaakt in hoeverre maatregelen op het terrein van bijvoorbeeld uitkeringsniveaus nodig zijn. De openbare lichamen zijn in eerste aanleg verantwoordelijk voor het maken en uitvoeren van armoedebeleid. De openbare lichamen hebben reeds maatregelen ingezet t.b.v. de bestrijding van armoede, zoals het subsidiëren van maaltijdvoorziening op scholen, het subsidiëren van naschoolse opvang, het verstrekken van voedselhulp en het komen tot integraal armoedebeleid. In de besluitvorming omtrent het meerjarenprogramma zullen bestaande en eventueel nieuwe maatregelen dan ook op elkaar afgestemd worden zodat er een zo volledig mogelijk palet aan maatregelen ontstaat.

Gezonde leefstijl

In antwoord op de vraag van de D66-fractie naar de aandacht binnen het onderwijs voor gezonde voeding op scholen meldt de minister dat de basisscholen in Caribisch Nederland, binnen het educatiegebied 'oriëntatie op jezelf en de wereld' onder andere aandacht moeten besteden aan (voedsel)veiligheid en gezondheid. Het is aan de scholen zelf om dit in te vullen. Soms gebeurt dit in samenwerking met de openbare lichamen, bijvoorbeeld via informatiesessies over gezonde voeding. De openbare lichamen en serviceclubs verzorgen ook maaltijden voor minderbedeelde kinderen op scholen en in de kinderopvang. Dit gebeurt in het kader van de armoedebestrijding, waarvoor de openbare lichamen primair zelf verantwoordelijk zijn.

In antwoord op de vraag van de D66-fractie over de seksuele voorlichting op scholen meldt de minister dat de kerndoelen op het gebied van seksualiteit en seksuele diversiteit in Caribisch Nederland zullen worden ingevoerd na de looptijd van de Onderwijsagenda Caribisch Nederland, dus na het schooljaar 2015-2016. Dit jaar zal over het invoeringstraject met de scholen worden overlegd. Daarnaast ondersteunt de minister de openbare lichamen vanuit haar verantwoordelijkheid voor het emancipatiebeleid met de uitvoering van de WE CAN Young campagne in Caribisch Nederland. Deze campagne loopt van 2014 tot en met 2016 en heeft als doel het bewustzijn en de relationele en seksuele weerbaarheid van jongeren te vergroten. De campagne komt voort uit de internationale WE CAN campagne (we can end all violence against women).

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

Financiën

De leden van de VVD-fractie vragen zich af in hoeverre financiële middelen en expertise die tot nu toe is ingezet op de genoemde problemen uit het UNICEF-rapport effect hebben gehad. Het is lastig om het effect van elke maatregel die is genomen en beleidsplan dat is gemaakt over de breedte van de onderwerpen die het UNICEF-rapport noemt een uitspraak te doen over de effectiviteit van deze maatregelen en beleidsplannen. Over de effecten van de samenwerkingsprogramma's, waarvan veel projecten ook een bijdrage hebben geleverd aan de verbetering van de kinderrechten, wordt u separaat geïnformeerd. Op 12 november heb ik de eerste evaluatie, die van de Antilliaanse Medefinancieringsorganisatie (AMFO), naar uw Kamer gestuurd (TK 2014-2015, 34000 IV, nr. 23).

Het geld dat bij amendement van de Kamer (3 miljoen) beschikbaar is gekomen voor kinderrechten zal ingezet worden voor de uitvoering van het actieplan kinderrechten Caribisch Nederland. Met de Taskforce CN en de betrokken departementen in Den Haag wordt op dit moment het actieplan gemaakt. Hierover is gedurende het proces nauw contact met UNICEF. Over de wijze van besteding en de inhoudelijke koppeling aan projecten/onderwerpen is nog geen definitief besluit genomen. Dit zal in ieder geval bij de vaststelling van het Meerjarenprogramma CN gebeurd zijn.

Taskforce

De leden van D66 en de PvdA vragen naar de rol van de Taskforce in de toekomst. Hoe zet de Taskforce beleid om in verandering zonder afbreuk te doen aan de eigen verantwoordelijkheid van de landen, welke kosten zijn daar aan verbonden, op welke wijze en op welke termijn wordt kennis en ervaring gedeeld, kan de Taskforce uitgebreid worden met andere belanghebbenden en heeft de Nederlandse regering behoefte aan een blijvende ondersteunende en stimulerende rol van de Taskforce in de toekomst?

Zoals ik aan het begin van deze brief meldde doet het werk van de Taskforce geen afbreuk aan de eigen verantwoordelijkheid van de landen op dit thema. De Taskforce richt zich op de samenwerking binnen het Koninkrijk. Door kennis en ervaringen met elkaar te delen, kan de slagkracht van het Koninkrijk om de kinderrechten te verbeteren vergroot worden. De eerste periode heeft de Taskforce zich vooral gericht op het identificeren van prioritaire thema's en het schrijven van de eerste aanzet van het actieplan. In deze periode tot de Koninkrijksconferentie in april 2015 zal worden gewerkt aan een definitief actieplan en zullen de eerste kennis- en expertise uitwisselingen plaatsvinden. In eerste instantie zullen de leden van de Taskforce en het secretariaat zorgen voor verspreiding van informatie en kennis tussen de landen. Mocht blijken dat

daarvoor een uitbreiding van de Taskforce nodig is, dan zal daar in
gezamenlijkheid met de andere landen van het Koninkrijk over besloten moeten
worden. Dat geldt ook voor de overweging om de Taskforce ook na de
Koninkrijksconferentie in april 2015 een rol te blijven laten spelen. Ik wil dit in
gezamenlijkheid met de andere landen bespreken.

Datum

28 januari 2015

Kenmerk

2015-0000041133

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk